DAUGAVPILS UNIVERSITĀTE
Dabaszinātņu un matemātikas fakultāte
Matemātikas katedra
Bakalaura studiju programma "Matemātika"

Studiju kurss

Veselo skaitļu teorija

14.lekcija

Docētājs: Dr. P. Daugulis

2007./2008.studiju gads

Saturs

1. Skaitļu teorija un ģeometrija

1.1. Vienkārši rezultāti

1.1.1. Režģi

Punktu Dekarta koordinātu sistēmā (taisnē, plaknē, telpā) sauksim par *veselu punktu* ja tā koordinātes ir veseli skaitļi. Tādējādi ģeometriskajās telpā veselu punktu koordinātes ir veseli skaitļi, veselu skaitļu pāri vai trijnieki.

Visu virkņu $(x_1, x_2, ..., x_n)$, $x_i \in \mathbb{R}$, kopu sauc par n-dimensionālu telpu, apzīmē ar $\mathbb{R}^n$, x_i sauc par koordinātēm. n-dimensionālas telpas elementu sauc par veselu punktu, ja visas koordinātes ir veseli skaitļi. Telpā $\mathbb{R}^n$ var definēt vektorus, operācijas ar vektoriem. Var definēt *mēru* - lielumu, kas vispārina laukumu un tilpumu. Ja paralēlskaldnis tiek konstruēts uz vektoriem $v_1, ..., v_n$ un $v_i = (v_{i1}, v_{i2}, ..., v_{in})$, tad tā mērs ir vienāds ar lieluma

$$\det \begin{bmatrix} v_{11} & v_{12} & ... & v_{1n} \\ v_{12} & v_{22} & ... & v_{2n} \\ ... & ... & ... & ... \\ v_{n1} & v_{n2} & ... & v_{nn} \end{bmatrix}$$

absolūto vērtību.

Veselu punktu kopā $\mathbb{R}^n$ sauc arī par *režğa punktu (lattice point)* un visu veselo punktu kopu - par *režği*, to apzīmē ar $\mathbb{Z}^n$. $\mathbb{Z}^2$ sauc arī par *kvadrātisku režği*, $\mathbb{Z}^3$ - par *kubisku režği*.

Vispārīgāk, par režği sauc arī punktu kopu formā

$$\lambda_1 v_1 + ... + \lambda_n v_n,$$

kur katram i skaitlis λ_i ir vesels skaitlis un vektori $v_1, ..., v_n$ (*režğa bāze*) ir lineāri neatkarīgi (veido lineārās telpas $\mathbb{R}^n$ bāzi). Dažādas bāzes var ğenerēt vienu un to pašu režği.

Divus punktus $x \in \mathbb{R}^n$ un $y \in \mathbb{R}^n$ sauksim par *salīdzināmiem (kongruentiem) attiecībā uz režģi* $\mathcal{R}$, ja

$$x - y \in \mathcal{R}.$$

Tā ir ekvivalences attiecība, kas sadala visu kopu $\mathbb{R}^n$ ekvivalences klasēs.

Par režģa $\mathcal{R}$ ar bāzi $v_1, ..., v_n$ fundamentālo apgabalu sauc kopu

$$\mathcal{D} = \{\alpha_1 v_1 + ...\alpha_n v_n | 0 \leq \alpha_i < 1\}.$$

Var redzēt, ka

- katrai punktu kongruences klasei ir pārstāvis kopā $\mathcal{D}$;
- kopas $\mathcal{D} + r$, $r \in \mathcal{R}$ pārklāj visu telpu $\mathbb{R}^n$.

Paralēlskaldņa tilpumu, kas ir uzbūvēts uz režģa bāzes tilpumu sauc par režģa *fundamentālo tilpumu*. Režģi, kas atbilst veseliem punktiem, sauc par *vienības režģi*. Vienības režģa fundamentālais tilpums ir vienāds ar 1.

1.1. piezīme. Režģis veido grupu attiecībā uz vektoru saskaitīšanas operāciju:

1. divu režģa vektoru summs ir režģa vektors;
2. 0 ir režģa elements;
3. ja v ir režģa elements, tad $-v$ arī ir režģa elements.

1.2. piezīme. Kubiskos režģus plaši pielieto kristalogrāfijā.

1.3. piezīme. Veselo punktu skaits intervālā $[a, b]$ ir vienāds ar $[b-a]$.

1.4. piezīme. Veselo punktu skaits taisnstūrī ar virsotnēm $(0, 0)$, $(m, 0)$, $(0, n)$, (m, n) ir vienāds ar $(m+1)(n+1)$.

1.5. piezīme. Veselo punktu skaits līklīnijas trapecē $a \leq x \leq b$, $0 \leq y \leq f(x)$ ir vienāds ar

$$\sum_{a \leq x \leq b, x \in \mathbb{Z}} \lceil f(x) \rceil = \sum_{a \leq x \leq b, x \in \mathbb{Z}} ([f(x)] + 1).$$

1.1. teorēma. Veselo punktu skaits riņķī $x^2 + y^2 \leq R^2$ ir vienāds ar

$$1 + 4[R] + 8 \sum_{0 < x \leq \frac{R}{\sqrt{2}}} [\sqrt{R^2 - x^2}] - 4[\frac{R}{\sqrt{2}}]^2.$$

1.1.2. Gausa un Eizenšteina skaitļi

Kompleksos skaitļus formā $x + iy$, kur $x \in \mathbb{Z}$ un $y \in \mathbb{Z}$, sauc par *Gausa skaitļiem* vai *Gausa veselajiem skaitļiem*. Gausa skaitļu kopu apzīmē ar $\mathbb{Z}[i]$. Redzam, ka $\mathbb{Z} \subset \mathbb{Z}[i]$. Gausa skaitļus var domāt arī kā vektorus plaknē.

Par Gausa skaitļa $x + iy$ *normu* sauc lielumu
$$\sqrt{x^2 + y^2} = \sqrt{(x + iy)(x - iy)}.$$

Gausa skaitļu kopā var definēt dalāmību, pirmskaitļus. Piemēram, $2 \in \mathbb{Z}[i]$ nav pirmskaitlis, jo $2 = (1 + i)(1 - i)$.

1.2. teorēma.

1. Gausa skaitļi veido gredzenu attiecībā uz komplekso skaitļu saskaitīšanas un reizināšanas operācijām.
2. Gausa skaitļu gredzens nav lauks (skaitlim 2 nav inversā elementa).
3. $u \in \mathbb{Z}[i]$ ir invertējams tad un tikai tad, ja $u^2 = \pm 1$.
4. Gredzenā $\mathbb{Z}[i]$ nav nulles dalītāju.
5. Ja $a \in \mathbb{Z}[i]$, $b \in \mathbb{Z}[i]$ un $b \neq 0$, tad eksistē q un r, tāds, ka $|r| < |b|$ un
$$a = qb + r.$$

PIERĀDĪJUMS 5. Vektori b un ib veido režģi $\mathcal{R}_b$. Ja $q = q' + iq''$, tad
$$qb = (q' + iq'')b = q'b + q''(ib) \in \mathcal{R}_b$$
un, otrādi, katrs $\mathcal{R}_b$ vektors ir izsakāms formā $q'''b$. Maksimālais attālums no a līdz tuvākajam $\mathcal{R}_b$ punktam b' nav lielāks kā $\frac{|b|}{\sqrt{2}}$, tāpēc eksistē q tāds, ka $|a - qb| < |b|$. ■

Definēsim $\omega = e^{\frac{2i\pi}{3}} = \frac{-1+\sqrt{3}}{2}$. Citiem vārdiem sakot, ω ir viens no vienādojuma $z^3 = 1$ atrisinājumiem.

Kompleksos skaitļus formā $x + \omega y$, kur $x \in \mathbb{Z}$ un $y \in \mathbb{Z}$, sauc par *Eizenšteina skaitļiem*. Eizenšteina skaitļu kopu apzīmē ar $\mathbb{Z}[\omega]$. Redzam, ka $\mathbb{Z} \subset \mathbb{Z}[\omega]$. Eizenšteina skaitļus var domāt arī kā vektorus plaknē.

Par Eizenšteina skaitļa $x + \omega y$ *normu* sauc lielumu

$$|x + \omega y| = \sqrt{x^2 - xy + y^2}.$$

Eizenšteina skaitļu kopā var definēt dalāmību, pirmskaitļus. Piemēram, $3 \in \mathbb{Z}[\omega]$ nav pirmskaitlis, jo $3 = (2 + \omega)(1 - \omega)$. 7 nav pirmskaitlis, jo $7 = (1 - 2\omega)(3 + 2\omega)$.

1.3. teorēma.

1. Eizenšteina skaitļi veido gredzenu attiecībā uz komplekso skaitļu saskaitīšanas un reizināšanas operācijām.
2. Eizenšteina skaitļu gredzens nav lauks (skaitlim 2 nav inversā elementa).
3. $u \in \mathbb{Z}[\omega]$ ir invertējams tad un tikai tad, ja $u \in \{\pm 1, \pm\omega, \pm\omega^2\}$.
4. Gredzenā $\mathbb{Z}[\omega]$ nav nulles dalītāju.
5. Ja $a \in \mathbb{Z}[\omega]$, $b \in \mathbb{Z}[\omega]$ un $b \neq 0$, tad eksistē q un r, tāds, ka $|r| < |b|$ un
$$a = qb + r.$$

PIERĀDĪJUMS ■

Var definēt *Kummera gredzenu* $\mathbb{Z}[\zeta_m]$, kur $\zeta_m = e^{\frac{2i\pi}{m}}$.

1.2. Klasiski rezultāti

1.2.1. Gausa riņķa problēma

Apzīmēsim ar $r_2(n)$ veidu skaitu kā n ir iespējams izteikt divu veselu skaitļu kvadrātu sakārtotas summas veidā.

1.1. piemērs. $4 = (\pm 2)^2 + 0^2 = 0^2 + (\pm 2)^2$, tāpēc $r_2(4) = 4$.

1.4. teorēma.

$$\lim_{N\to\infty} \frac{1}{N} \sum_{n=0}^{N} r_2(n) = \pi.$$

PIERĀDĪJUMS $r_2(n)$ ir veselo punktu skaits uz riņka līnijas $x^2 + y^2 = n$, $\sum_{n=0}^{N} r_2(n)$ ir veselo punktu skaits riņķī R_N, kuru nosaka nevienādība $x^2 + y^2 \leq N$.

Katram veselam punktam P riņķī R_N piekārtosim kvadrātu ar malas garumu 1, kura malas ir paralēlas koordinātu asīm, un kuram P ir augšējais kreisais stūris. Šādu kvadrātu laukumu summa ir vienāda ar veselo punktu skaitu $\sum_{n=0}^{N} r_2(n)$. Jo lielāks ir N, jo tuvāka šī kvadrātu laukumu summa ir riņķa R_N laukumam πN. Tātad pārejot uz robežu, kad $N \to \infty$, iegūsim

$$\lim_{N\to\infty} \frac{1}{N} \sum_{n=0}^{N} r_2(n) = \lim_{N\to\infty} \frac{\pi N}{N} = \pi.$$

■

1.2.2. Dirihlē dalītāju problēma

Apzīmēsim ar $d(n)$ naturāla skaitļa n naturālo dalītāju skaitu.

Teiksim, ka $a_n = O(b_n)$, ja eksistē pozitīva konstante c un vesels skaitlis n_0 tādi, ka

$$0 \leq a_n \leq cb_n$$

visiem $n > n_0$. Virkni b_n sauksim par virknes a_n *augšējo asimptotisko robežu.* Alternatīva definīcija: $a_n = O(b_n)$, ja

$$\lim_{n\to\infty} \frac{a_n}{b_n} < \infty.$$

1.5. teorēma.

$$\sum_{n=0}^{N} d(n) = N \ln N + cN + O(\sqrt{N}).$$

PIERĀDĪJUMS $d(n)$ ir vienāds ar veselo punktu skaitu uz hiperbolas $xy = n$ vaļējā pirmajā kvadrantā. $\sum_{n=0}^{N} d(n)$ ir veselo punktu skaits vaļējā pirmajā kvadrantā, kas apmierina nevienādību $xy \leq N$. ■

1.2.3. Pika teorēma

1.6. piezīme. Ja a un b ir veseli skaitļi, tad nogriežņa $[a, b]$ garums $b - a$ ir vienāds ar $I + \frac{B}{2}$, kur I ir nogriežņa iekšējo veselo punktu skaits, $B = 2$ ir galapunktu skaits. Šo formulu var pamatot tā, ka katrs iekšējs punkts "rada" ap sevi simetrisku nogriezni ar garumu 1, bet katrs galapunkts - tikai nogriezni ar garumu $\frac{1}{2}$.

1.7. piezīme. Taisnstūrim ar veselām virsotnēm (a, b), $(a + u, b)$, $(a, b + v)$, $(a + u, b + v)$, laukums uv ir vienāds ar $I + \frac{B}{2} - 1$. Redzam, ka $I = (u - 1)(v - 1)$ un $B = 2u + 2v$, tāpēc

$$I + \frac{B}{2} - 1 = uv - u - v + 1 + u + v - 1 = uv.$$

1.6. teorēma. (*Pika teorēma*) Ja D ir plakans daudzstūris bez malu paškrustojumiem, kura virsotnes ir veseli punkti, I ir D iekšējo veselo punktu skaits, B ir veselo punktu skaits uz D robežas, tad D laukums ir vienāds ar

$$I + \frac{B}{2} - 1$$

PIERĀDĪJUMS Izmantosim matemātisko indukciju ar laukumu kā parametru. No sākuma pierādīsim, ka apgalvojums ir patiess trijstūriem ar šādu soļu palīdzību:

1) pierādām, ka formula ir pareiza taisnstūriem, kuru malas ir paralēlas koordinātu asīm;
2) pierādām, ka formula ir pareiza taisnleņka trijstūriem, kuru katetes ir paralēlas koordinātu asīm;
3) pierādām, ka formula ir pareiza trijstūriem, kuru viena mala ir paralēla koordinātu asīm;
4) pierādām, ka formula ir pareiza visiem trijstūriem.

Pieņemsim, ka apgalvojums ir pierādīts visiem daudzstūriem, kuru laukums ir mazāks kā S un pierādīsim, ka tādā gadījumā tas ir patiess arī daudzstūriem ar laukumu S.

Pieņemsim, ka ir dots daudzstūris D ar laukumu S, iekšējo veselo punktu skaitu I un robežas veselo punktu skaitu B. Eksistē diagonāle, kas kopā ar divām malām veido trijstūri, tātad D ir kāda daudzstūra D' (ar laumu mazāku kā S) un trijstūra apvienojums. Daudzstūrim D' Pika formula ir pareiza saskaņā ar indukcijas pieņēmumu, trijstūrim Pika formula ir spēkā. Pierādīsim, ka no šiem diviem faktiem seko Pika formulas pareizība daudzstūrim D.

Pieņemsim, ka D' laukums ir S', iekšējo veselo punktu skaits ir I' un robežas veselo punktu skaits ir B'. Pieņemsim, ka trijstūrim laukums ir S_T, iekšējo veselo punktu skaits ir I_T un robežas veselo punktu skaits ir B_T. Zinām, ka

$$S' = I' + \frac{B'}{2} - 1$$

un

$$S_T = I_T + \frac{B_T}{2} - 1.$$

Pieņemsim, ka veselo punktu skaits uz diagonāles, kas atdala D' no trijstūra, ir vienāds ar δ. Redzam, ka

$$I = I' + I_T + \delta - 2.$$

un

$$B = B' + B_T - 2\delta + 2.$$

Redzam,ka

$$S = S' + S_T = (I' + \frac{B'}{2} - 1) + (I_T + \frac{B_T}{2} - 1) =$$
$$(I' + I_T + \delta - 2) + (2 - \delta) - 1 + \frac{B' + B_T - 2\delta + 2}{2} + \frac{2\delta - 2}{2} - 1 =$$
$$I + \frac{B}{2} - 1.$$

■

1.8. piezīme. Pika teorēmu var vispārināt uz gadījumu, kad daudzstūrim ir "caurumi" ar veselām virsotnēm. Ja daudzstūrim ir k "caurumi", tad tā laukums ir vienāds ar $I + \frac{B}{2} - 1 + k$.

1.2.4. Minkovska teorēma

Ģeometrisku figūru F sauc par *centrāli simetrisku*, ja $(x, y) \in F$ tad un tikai tad, ja $(-x, -y) \in F$. Ģeometrisku figūru F sauc par *izliektu*, ja no tā, ka $A \in F$ un $B \in F$ seko, ka $AB \subseteq F$.

1.9. piezīme. Taisnē centrāli simetrisks nogrieznis, kas ir garāks kā 2, satur nenulles veselu skaitli. Kvadrāts ar virsotnēm $(\pm 1, \pm 1)$ un laukumu 4 robežojas ar veseliem punktiem.

1.7. teorēma. (*Minkovska teorēma fundamentālajam režģim plaknē*) Katra izliekta un centrāli simetriska plaknes figūra F, kuras laukums S ir lielāks kā 4, satur nenulles veselu punktu (punktu, kas nav $(0,0)$).

PIERĀDĪJUMS Katram naturālam t apskatīsim taisnes $x = \frac{2a}{t}$ un $y = \frac{2b}{t}$, kur a un b ir veseli skaitļi. Šīs taisnes sadala plakni kvadrātos ar virsotnēm $(\frac{2a}{t}, \frac{2b}{t})$, malas garumu $\frac{2}{t}$ un laukumu $\frac{4}{t^2}$.

Apzīmēsim ar $C(t)$ kvadrātu virsotņu skaitu, kas pieder F. Redzam, ka

$$\lim_{t\to\infty} \frac{4}{t^2} C(t) = S,$$

jo katrai virsotnei atbilst tieši viens kvadrāts, kuram tā ir, piemēram, augšējais kreisais stūris un, ja t ir liels, tas visi šādi kvadrāti, kas atbilst virsotnēm figūrā F, labi tuvina S.

Ja $S > 4$, tad $S = 4 + \sigma$, kur $\sigma > 0$, tāpēc

$$\lim_{t\to\infty} \frac{1}{t^2} C(t) = 1 + \frac{\sigma}{4}$$

un visiem pietiekoši lieliem t izpildās nosacījums

$$\frac{1}{t^2}C(t) > 1$$

jeb

$$C(t) > t^2$$

Dalot pāra (a, b) elementus ar t, var iegūt ne vairāk kā t^2 atlikumu pārus, tāpēc eksistē divi skaitļu pāri - punkti $P_1 = (a_1, b_1)$ un $P_2 = (a_2, b_2)$, kuriem atlikumu pāri ir vienādi:

$$a_1 \equiv a_2 \pmod{t} \text{ un } b_1 \equiv b_2 \pmod{t}.$$

Nogriežņa P_1P_2 viduspunkts

$$(\frac{2a_2 - 2a_1}{2t}, \frac{2b_2 - 2b_1}{2t}) = (\frac{a_2 - a_1}{t}, \frac{b_2 - b_1}{t})$$

ir vesels punkts, kas pieder F. ■

1.8. teorēma. (*Minkovska teorēma fundamentālajam režģim telpā*) Katra izliekta un centrāli simetriska telpas figūra F, kuras tilpums V ir lielāks kā 8, satur nenulles veselu punktu (punktu, kas nav $(0,0,0)$).

PIERĀDĪJUMS Līdzīgi plaknes gadījumam. ■

1.10. piezīme. Vispārīgā gadījumā Minkovska teorēma tiek formulēta šādi: ja telpā $\mathbb{R}^n$ ir dots režģis ar fundamentālo tilpumu μ, tad katra izliekta un centrāli simetriska figūra F, kuras tilpums ir lielāks kā $2^n\mu$, satur nenulles veselu punktu.

1.11. piezīme. Izmantojot Minkovska teorēmu pierādīsim kādu klasisku rezultātu: naturālu skaitli n var izteikt kā divu veselu skaitļu kvadrātu summu, ja n pirmskaitļu pakāpju sadalījumā nav pirmskaitļu p tādu, ka $p \equiv 3 \pmod 4$.

Izmantojot *Brahmaguptas-Fibonači identitāti*

$$(x^2+y^2)(z^2+t^2) = (xz-yt)^2 + (xt+yz)^2 = (xz+yt)^2 + (xt-yz)^2$$

redzam, ka pietiek pierādīt, ka katru nepāra pirmskaitli p, kuram izpildās nosacījums $p \equiv 1 \pmod 4$.

Zinām, ka $\left(\frac{-1}{p}\right) = (-1)^{\frac{p-1}{2}}$, tāpēc -1 ir kvadrātisks atlikums mod p tad un tikai tad, ja $p \equiv 1 \pmod 4$. Pieņemsim, ka

$$a^2 \equiv -1 \pmod{\mathrm{p}}.$$

Konstruēsim režģi $\mathcal{R}$ ar vektoriem $\overrightarrow{v}_1 = (a,1)$ un $\overrightarrow{v}_2 = (p,0)$. Tā fundamentālais tilpums ir vienāds ar

$$|\det \begin{bmatrix} a & 1 \\ p & 0 \end{bmatrix}| = p.$$

Ja $(x, y) \in \mathcal{R}$, tad

$$(x, y) = n_1 \overrightarrow{v}_1 + n_2 \overrightarrow{v_2} = (n_1 a + n_2 p, n_1),$$

tāpēc

$$x^2 + y^2 = n_1^2 a^2 + 2 n_1 n_2 a p + n_2^2 p + n_1^2 \equiv n_1^2 (a^2 + 1) \equiv 0 \pmod{p}.$$

Definēsim F kā riņķi ar rādiusu $\sqrt{(2 - 0.1)p}$:

$$(x, y) \in F \Leftrightarrow x^2 + y^2 \leq 1.9p.$$

F laukums ir vienāds ar $1.9\pi p > 5.6p > 4p$. Saskaņā ar Minkovska teorēmu F satur režğa $\mathcal{R}$ nenulles punktu (x_0, y_0). Zinām, ka $x_0^2 + y_0^2 \equiv 0 \pmod{p}$ un $x_0^2 + y_0^2 > 0$. No otras puses $x_0^2 + y_0^2 \leq 1.9p$, tāpēc $x_0^2 + y_0^2 = p$.

2. Skaitļu teorijas slavenākās neatrisinātās problēmas

Vai eksistē bezgalīgi daudz dvīņu pirmskaitļu - p un $p+2$?

Vai eksistē bezgalīgi daudz pirmskaitļu formā a^2+1?

Vai katru pāra skaitli, kas ir lielāks kā 2 var izteikt kā divu pirmskaitļu summu? (Goldbach hipotēze)

Vai funkcijai f, kas ir definēta ar sistēmu

$$f(x) = \begin{cases} \frac{x}{2}, & \text{ja } x \text{ ir pāra skaitlis,} \\ 3x+1, & \text{ja } x \text{ ir nepāra skaitlis,} \end{cases}$$

cikls $4 \to 2 \to 1 \to 4 \to 2 \to 1 \to ...$ ir vienīgais? (Collatz problēma)

Rīmaņa zeta-funkcija $\zeta(z)$ tiek definēta šādi:

- ja $z = s \in \mathbb{N}$, $s > 1$, tad

$$\zeta(s) = \sum_{n=1}^{+\infty} \frac{1}{n^s};$$

- pārējām $z \in \mathbb{C}$ vērtībām, izņemot $z = -1$ $\zeta(z)$ tiek iegūts izmantojot analītisko turpināšanu kompleksajā plaknē.

Naturāliem s $\zeta(s)$ apmierina *Eilera reizinājuma formulu*

$$\zeta(s) = \sum_{n=1}^{+\infty} \frac{1}{n^s} = \prod_{p \in \mathbb{P}} \frac{1}{1 - p^{-s}},$$

kur $\mathbb{P}$ ir pirmskaitļu kopa.

Zeta-funkcijas nulles ($z : \zeta(z) = 0$):

- $z = -2k$, $k \in \mathbb{N}$;
- $0 < \mathcal{R}e(z) < 1$ - *kritiskā josla*.

Rīmaņa hipotēze - pierādīt, ka katrai nullei s kritiskajā joslā

$$\mathcal{R}e(z) = \frac{1}{2}.$$

3. 14.mājasdarbs

14.1 Atrodiet veselo punktu skaitu šādās ģeometriskās figūrās:

(a) nogrieznī ar koordinātēm (x_i, y_i), $i \in \{1, 2\}$;
(b) trijstūrī ar virsotnēm (x_i, y_i), $i \in \{1, 2, 3\}$;
(c) četrstūrī ar virsotnēm (x_i, y_i), $i \in \{1, 2, 3, 4\}$;
(d) nogrieznī ar koordinātēm (x_i, y_i, z_i), $i \in \{1, 2\}$;
(e) trijstūrī ar virsotnēm (x_i, y_i, z_i), $i \in \{1, 2, 3\}$;
(f) paralēlskaldnī ar virsotnēm (a, b, c), $(a+u, b, c)$, $(a, b+v, c)$, $(a+u, b+v, c)$, $(a, b, c+w)$, $(a+u, b, c+w)$, $(a, b+v, c+w)$, $(a + u, b + v, c + w)$;
(g) tetraedrā ar virsotnēm (x_i, y_i, z_i), $i \in \{1, 2, 3\}$.

14.2 Kvadrāts ar izmēriem $n \times n$ tiek nejaušā veidā mests uz plakni ar Dekarta koordinātu sistēmu. Pierādīts, ka tas nevar nosegt vairāk kā $(n + 1)^2$ veselus punktus.

14.3 Atrodiet Eizenšteina skaitļiem atbilstošā režģa fundamentālo apgabalu un tā laukumu.

14.4 Izmantojot Minkovska teorēmu pierādīt, ka

(a) Nepāra pirmskaitli p var izteikt formā $x^2 + 2y^2$, ja $p \in \{1, 3\} \pmod 8$.

(b) Nepāra pirmskaitli p var izteikt formā x^2+xy+y^2, ja $p = 3$ vai $p \equiv 1 \pmod 3$.

14.5 Dots izliekts piecstūris ar veselām virsotnēm. Tā diagonāļu krustpunkti ir mazāka piecstūra virsotnes. Pierādīt, ka mazākajā piecstūrī vai uz tā robežas atrodas vesels punkts.